

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060103

DOM
2017-06-30
Stockholm

Mål nr
P 2343-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-03-02 i mål P 3182-15, se bilaga A

KLAGANDE

OC

Ombud: LS

MOTPART

Samhällsbyggnadsnämnden i Botkyrka kommun

SAKEN

Bygglov m.m. på fastigheten A i Botkyrka kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Stockholms län beslut att upphäva Samhällsbyggnadsnämndens i Botkyrka kommun beslut den 23 september 2014 (dnr SBN 2013-000063, § 284) gällande bygglov för tillbyggnad i form av länk, höjt fasadliv och tillkommande lägenhet samt att återförvisa ärendet i dessa delar till nämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1323840

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
E-post: svea.hovratt@dom.se				
www.svea.se				

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

OC har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa Länsstyrelsens i Stockholms län beslut att upphäva Samhällsbyggnadsnämndens i Botkyrka kommun (nämnden) beslut att inte bevilja bygglov för tillbyggnad i form av länk, höjt fasadliv och tillkommande lägenhet samt återförvisa ärendet i dessa delar till nämnden för erforderlig handläggning.

Nämnden har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

OC har bl.a. anfört följande. Att sammanbygga komplement- och huvudbyggnaden med en länk innebär inte någon avvikelse från planen. Efter sammanbyggnaden kommer det att finnas en fristående huvudbyggnad på fastigheten med två bostadslägenheter. De byggnader som ska byggas ihop är utförda i samma stil när det gäller färg, fasad och tak och kommer efter sammanbyggnaden att uppfattas som ett hus. Sett från Huddingevägen kommer fasaden att vara obruten mellan de två delarna och ha en gemensam tomtplats. Planen reglerar inte hur en huvudbyggnad ska se ut och innehåller inte heller något förbud mot uppförande av parhus eller liknande. Inrättandet av ytterligare en bostadslägenhet, sedan sammanbyggnaden skett, är förenligt med planens bestämmelse att en huvudbyggnad får ha två bostadslägenheter. Komplementbyggnaden har två våningar, nämligen entréplan och vind, och detta kommer även att gälla den byggnad som blir resultatet av sammanbyggnaden. Komplementbyggnadens källare utgör inte en våning. Nivån för golvets översida i våningen närmast ovanför källaren är + 3,20 meter. Medelmarknivån runt komplementbyggnaden uppgår till + 1,74 meter. Efter sammanbyggnaden kommer medelmarknivån runt byggnaden att uppgå till + 2,21 meter eller, om markutfyllnaden inte ska tas med i beräkningen, till + 1,97 meter. Avståndet från golvets översida i våningen närmast ovanför överstiger således inte markens medelnivå invid byggnaden med mer än 1,5 meter. Eftersom höjden inte överstiger vad som är tillåtet för en källare kan det inte vara fråga om en våning oavsett om definitionen av suterrängvåning är

uppfylld. Nämndens påstående att komplementbyggnaden inte skulle vara lagligen uppförd bestrids. Bortsett från de avvikelser som är uppe till prövning i detta mål överensstämmer komplementbyggnaden, med de avvikelser som nämnden accepterat, med 2009 års bygglov. Nu aktuella åtgärder innebär inte någon ytterligare avvikelse från planen jämfört med 2009 års bygglov. Om domstolen skulle finna att det är fråga om ytterligare avvikelser ska de varken var för sig eller tillsammans bedömas som något annat än små avvikelser.

Nämnden har bl.a. anfört följande. Bygglov kan inte ges för länken mellan komplement- och huvudbyggnaden då detta skulle medföra att byggnaden inte uppfyller planens krav på fristående byggnad. Parterna är överens om att komplementbyggnadens entréplan och vind utgör våningar. Medelmarknivån har beräknats med tillämpning av fasadmetoden. I det nedre planet i komplementbyggnaden ligger medelmarknivån 1,77 meter under golvet översida i våningen ovanför. Det nedre planet utgör därför en våning. Eftersom det är fråga om en souterrängvåning utgör emellertid det nedre planet en våning oavsett hur medelmarknivån förhåller sig till ovanliggande golv. Detta gäller trots att våningen används som garage och förråd. Komplementbyggnadens befintliga utförande avviker från 2009 års bygglov och kan därför inte anses uppförd med stöd av det beviljade bygglovet, d.v.s. byggnaden är inte lagligen uppförd. Den befintliga byggnaden avviker redan från planen och det finns inte utrymme att bevilja bygglov för ytterligare avvikelser.

Parterna har i Mark- och miljööverdomstolen gett in bl.a. ritningar och mätdata avseende marknivåer.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det, med hänsyn till de omfattande avvikelserna i förhållande till den byggnad som bygglovet den 11 maj 2009 avser, kan ifrågasättas om inte ansökan och nämndens prövning borde ha omfattat hela den byggnad som faktiskt uppförts och inte bara de avvikande delarna. Mot bakgrund av att det endast är OC som nu har klagat och att han av underinstanserna har beviljats bygglov avseende vissa av de sökta åtgärderna finns det

emellertid, enligt Mark- och miljööverdomstolen, skäl att på det sätt parterna är överens om begränsa prövningen till de överklagade frågorna. De frågor som prövas är således bygglov för tillbyggnad i form av länk mellan de två byggnadsvolymlerna, tillkommande lägenhet och höjt fasadliv.

Fastigheten A omfattas av en byggnadsplan från 1960. Byggnadsplaner och övriga planer som den 1 maj 2011 enligt 17 kap. 4 § i den äldre plan- och bygg-lagen (1987:10), ÄPBL, ska anses ha antagits med stöd av ÄPBL ska även i fortsätt-ningen anses ha antagits med stöd av sistnämnda lag (punkten 5 i övergångsbestäm-melserna till plan- och bygglagen [2010:900], PBL). Byggnadsplanen ska alltså anses gälla som detaljplan antagen med stöd av ÄPBL. Då planen saknar bestämmelse om minsta avstånd till grannes tomtgräns ska 39 § byggnadsstadgan, BS, tillämpas som bestämmelse i planen (17 kap. 4 § tredje stycket ÄPBL). Byggnad får således som huvudregel inte läggas på mindre avstånd från gräns mot granntomt än 4,5 meter (39 § andra stycket BS). Bygglovet ska dock prövas utifrån PBL.

En förutsättning för bygglov inom ett område med detaljplan är att åtgärden inte strider mot planen (9 kap. 30 § första stycket 2 PBL). När det gäller den i målet aktuella tillbyggnaden i form av länk mellan de två byggnadsvolymlerna konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att den tillkommande arean ryms inom den i planen maximalt tillåtna byggnadsarean om 200 m². Det har inte heller framkommit att länken i övrigt skulle innebära någon avvikelse från planen.

Planen föreskriver att det på fastigheten får uppföras endast en huvudbyggnad med två bostadslägenheter. Avgörande för frågan om den tillkommande lägenheten är planenlig blir därmed om fastigheten, efter uppförandet av länken ovan, ska anses vara bebyggd med en eller två huvudbyggnader. Bedömningen måste göras utifrån en helhetsbedömning där det visuella intrycket tillmäts stor betydelse (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 17 oktober 2013 i mål nr P 8533-12). Den länk som binder samman byggnaderna har väggar, tak, fönster och inrymmer en gemensam trapphall för de båda lägenheterna. Mark- och miljööverdomstolen anser att sammanbyggnaden har en sådan utformning som innebär att det visuellt kommer att upplevas som att det finns en

huvudbyggnad på fastigheten. Genom den tillkommande lägenheten kommer huvudbyggnaden att innehålla två bostadslägenheter vilket är förenligt med planen.

Planen föreskriver vidare att en byggnad får ha högst två våningar och en högsta byggnadshöjd om 7,6 meter. Tillbyggnaden i form av höjt fasadliv innefattar en ändrad vinkel på takets lutning och en höjning taknocken. Parterna är överens om att vinden, efter den aktuella tillbyggnaden, utgör en våning (jfr 1 kap. 4 § andra stycket plan- och byggförordningen [2011:338], PBF). Eftersom även entréplanet utgör en våning blir avgörande för frågan om höjningen av fasadlivet är planenlig om källaren ska anses utgöra en våning. Om källaren utgör en våning kommer höjningen av fasadlivet innebära att byggnaden får tre våningar vilket inte är förenligt med planen.

Enligt 1 kap. 4 § tredje stycket PBF ska en källare anses vara en våning endast om golvets översida i våningen närmast ovanför källaren ligger mer än 1,5 meter över markens medelnivå invid byggnaden. För att bestämmelsen ska vara tillämplig förutsätts att det är fråga om en källare vilket avgörs utifrån en samlad bedömning av utrymmets konstruktion och användningssätt (se t.ex. MÖD 2014:43).

I det aktuella fallet inrymmer det nedersta planet garage och förråd. Utrymmet är försett med garageport och ytterdörrar. Det nås endast utifrån. Vid en samlad bedömning av dessa omständigheter finner Mark- och miljööverdomstolen att planet ska bedömas som en källare.

Frågan är då om golvets översida i våningen närmast ovanför källaren ligger mer än 1,5 meter över markens medelnivå invid byggnaden. Var medelmarknivån är belägen är även avgörande för byggnadshöjden (1 kap. 3 § PBF). Eftersom Mark- och miljööverdomstolen betraktar åtgärderna som en tillbyggnad av en befintlig byggnad ska medelmarknivån beräknas utifrån den samlade volymen av huvudbyggnaden efter sammanbyggnaden. Av utredningen framgår att golvets översida i våningen närmast ovanför källaren kommer att ligga mindre än 1,5 meter över markens medelnivå invid byggnaden. Detta gäller även om den uppfyllnad med sten som skett räknas bort. Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att källaren inte ska betraktas som en våning. Vad nämnden anfört om att det är fråga om en souterrängvåning

medför inte någon annan bedömning. Byggnaden kommer således inte att avvika från planen vad gäller antalet våningar. Den kommer inte heller att överskrida högsta tillåtna byggnadshöjd enligt planen.

Vid bygglovsprövningen den 11 maj 2009 godtogs att en mindre del av byggnaden är placerad på punktprickad mark och närmare grannens tomtgräns än 4,5 meter. Eftersom avvikelserna godtagits hindrar inte det faktum att byggnaden avviker från planen att bygglov ges för en tillbyggnad (9 kap. 30 § första stycket 1 b PBL).

Tillbyggnaden i form av höjning av fasadlivet, som innebär en ökad byggnadsvolym, avviker från planen genom att den är placerad på punktprickad mark och på mindre avstånd från granntomt än 4,5 meter. Varje åtgärd som ska företas inom ett område med detaljplan, vare sig det är fråga om en ny byggnad, tillbyggnad eller annan ändring måste prövas mot planbestämmelsen i den mån det finns en sådan som reglerar åtgärden (se 9 kap. 30 § första stycket 2 och MÖD 2014:24). Avvikelserna gällande tillbyggnaden ska således prövas trots att avvikelserna godtagits vid tidigare bygglovsprövning.

Trots att åtgärden strider mot detaljplan, kan bygglov ändå ges om avvikelserna är förenliga med detaljplanens syfte och om det är fråga om en liten avvikelse (9 kap. 31 b § PBL). En samlad bedömning ska göras av den avvikande åtgärd som söks och de som tidigare har godtagits (9 kap. 31 d § PBL). Vid det tidigare bygglovets medgavs planavvikelse innebärande att en mindre del av byggnaden ligger på punktprickad mark och närmare tomtgräns än 4,5 meter. Vid en samlad bedömning finner Mark- och miljööverdomstolen att de avvikelser som tillbyggnaden innebär tillsammans med de som tidigare godtagits är sådana som kan godtas som mindre avvikelser.

Sammanfattningsvis bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det finns förutsättningar att bevilja bygglov för tillbyggnad i form av länk, tillkommande lägenhet och höjt fasadliv. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför länsstyrelsens beslut, att upphäva nämndens beslut i aktuella delar och återförvisa ärendet till nämnden för fortsatt handläggning, fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander, hovrättsrådet Li Brismo, referent, och tf. hovrättsassessorn Erika Löwhagen.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-03-02
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 3182-15

KLAGANDE

Samhällsbyggnadsnämnden i Botkyrka kommun

MOTPART

OC

Ombud: BS

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 15 maj 2015 i ärende nr 40322-44459-2014, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov m.m. på fastigheten Botkyrka A

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår OCs yrkande om syn på stället.
  2. Med ändring av länsstyrelsens beslut fastställer mark- och miljödomstolen samhällsbyggnadsnämnden i Botkyrka kommuns beslut den 23 september 2014 (§ 284) i de delar bygglov inte getts för tillbyggnad av komplementbyggnad genom förhöjt fasadliv, tillkommande lägenheter på komplementbyggnad samt tillbyggnad av enbostadshus, länk mellan huvudbyggnad och komplementbyggnad.
  3. Mark- och miljödomstolen avslår nämndens överklagande i övrigt.
-

Dok.Id 446372

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND*Tidigare beslut*

Samhällsbyggnadsnämnden i Botkyrka kommun (nämnden) beviljade genom beslut den 11 maj 2009 OC bygglov för nybyggnad av garage på fastigheten A. Åtgärden avvek från detaljplanen dels på så sätt att byggnaden delvis var placerad på mark som inte fick bebyggas, dels genom att den var placerad närmare tomtgräns än 4,5 meter. Nämnden bedömde att det var fråga om mindre avvikelser som var förenliga med planens syfte.

Nu aktuellt ärende

Sedan det framkommit att det beviljade bygglovet inte i alla delar följts och OC gett in en ny ansökan om bygglov beslutade nämnden den 23 september 2014 att

- bevilja bygglov i efterhand för vissa yttre ändringar på byggnadens fasader,
- inte bevilja bygglov i efterhand för andra yttre ändringar, tillbyggnad och tillkommande lägenheter avseende byggnaden,
- inte bevilja marklov i efterhand för vissa markförändringar och, såvitt får förstås, bygglov för stödmur samt
- inte bevilja bygglov för tillbyggnad av enbostadshus, länk mellan huvudbyggnad och komplementbyggnad.

OC överklagade nämndens beslut i de delar lov inte beviljats till Länsstyrelsen i Stockholms län. Genom beslut den 15 maj 2015 upphävde länsstyrelsens nämndens beslut och återförvisade ärendet dit för fortsatt handläggning. I stora delar bedömde länsstyrelsen att nämnden inte haft fog för att neka lov på de grunder som angetts. I vissa delar ansågs inte nämndens beslut vara tillräckligt motiverat. Beslutets närmare innehåll framgår av bilaga 1.

Nämnden har överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att domstolen ska fastställa dess beslut att avslå ansökan om bygglov och marklov. Vad gäller fasadändringar (diverse fönster och garageport) har nämnden dock inte haft någon invändning mot länsstyrelsens beslut. Nämnden har anfört bl.a. följande.

Ansökan har prövats utifrån faktiskt utförande och inte enbart ingivna ritningar. De ingivna ritningarna redovisar inte korrekt befintlig byggnad. Det nedersta planet i byggnaden är inte att anse som en källare utan en våning. Det översta planet är inte en vind utan också det en våning. Byggnadens placering är visserligen godtagen i ett tidigare lov men inte dess tre våningar vilka därmed utgör en icke godtagen planstridig avvikelse.

Detaljplanen anger att en huvudbyggnad och ett uthus får uppföras. Garaget är ett uthus. Sökanden önskar inreda en lägenhet i garaget. Uthuset blir då en bostad och kan inte längre ses som ett uthus. Fastigheten får då två hus med bostäder, dvs. två huvudbyggnader, vilket strider mot detaljplanen. Sökanden vill därför bygga ihop de två huvudbyggnaderna med en tillbyggnad. Detaljplanen anger att huvudbyggnaden ska uppföras fristående. Åtgärden att sammanbygga två fristående uppförda byggnader som innehåller bostäder strider mot denna planbestämmelse. De sammanbyggda byggnadskropparna får dessutom minst en våning för mycket.

Vad gäller muren och markuppfyllnaden vidhåller nämnden sin tidigare ståndpunkt att åtgärderna medför en olämplig anpassning till stadsbilden.

OC har motsatt sig ändring av länsstyrelsens beslut och yrkat att domstolen ska besöka fastigheten. Utöver vad han anfört i överklagandet till länsstyrelsen har han anfört i huvudsak följande. Den aktuella byggnadsdelen är i två våningar vilket inte strider mot gällande detaljplan. I och med den redovisade sammanbyggnaden med den äldre byggnaden (som innehåller en lägenhet) blir fastigheten bebyggd med totalt två lägenheter belägna i huvudbyggnaden. Denna får en byggnadsyta efter sammanbyggnaden om ca 170 kvm, vilket ryms i

detaljplanens maxyta som är 200 kvm. Med tanke på befintliga nivåförhållanden och vegetation påverkas inte stadsbilden på ett sådant sätt att bygglov för mur och markuppfyllnad skulle kunna vägras. Sammanfattningsvis inryms de nu önskade byggnadsföretagen helt i gällande detaljplan och uppfyller ”utseendekraven” enligt PBL.

OC har gett in och åberopat ritningar och fotografier.

DOMSKÄL

Syn

OC har yrkat att domstolen ska besöka fastigheten. Detta får uppfattas som ett yrkande om syn på stället. Sådan ska enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar hållas om det behövs. Domstolen anser att det material som finns tillgängligt är tillräckligt för att kunna pröva målet. Syn på stället behövs alltså inte och yrkandet härom ska avslås.

Prövningen i sak

Som framgått ovan innebar bygglovsbeslutet år 2009 att vissa avvikelser från detaljplanen godtogs av nämnden som mindre avvikelser förenliga med planens syfte. Vid en ny ansökan avseende samma fastighet eller byggnad som även den innefattar planavvikelser ska en samlad bedömning göras av den avvikande åtgärd som söks och de som tidigare har godtagits. Detta följer av 9 kap. 31 d § PBL som infördes genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2015. Motsvarande bestämmelser fanns dessförinnan på annan plats såväl i nu gällande PBL som i 1987 års plan- och bygglag (ÄPBL).

I förarbetena till den senaste lagändringen (prop. 2013/14:126 s. 185) anfördes bl.a. följande.

Liksom idag bör det krävas en samlad bedömning av den avvikande åtgärden som ansökningsavser och de avvikelser som tidigare har godtagits (jfr nuvarande 9 kap. 31 b § andra stycket PBL). De sammantagna avvikelserna bör således inte

heller i fortsättningen få vara så omfattande att dessa inte hade kunnat godtas om avvikelserna hade prövats vid ett och samma tillfälle.

Mark- och miljööverdomstolen fann i en dom den 25 februari 2014 (mål nr P 8495-13), med tillämpning av nu gällande PBL, att bygglov för ombyggnad av carport till garage placerad på planstridigt avstånd till fastighetsgräns inte kunde ges. I domen anfördes bl.a. följande.

Eftersom den byggnad som kommer att byggas till och om, redan före planerad åtgärd är placerad mycket närmare fastighetsgränsen än vad detaljplanen föreskriver, kan avvikelserna från detaljplanen vid en samlad bedömning av den sökta tillbyggnaden och tidigare godtagna åtgärder avseende fastigheten inte bedömas som liten.

I rättsfallet MÖD 2014:24 fann Mark- och miljööverdomstolen, med tillämpning av ÄPBL, att bygglov inte kunde ges för tillbyggnad i form av inglasning av del av en takterrass belägen ovanpå en suterrängvåning vilken till övervägande del var placerad på s.k. punktprickad mark som inte fick bebyggas. I rättsfallet anförde domstolen bl.a. följande.

Varje åtgärd som ska företas inom område med detaljplan, vare sig det är fråga om en ny byggnad, tillbyggnad eller annan ändring, måste prövas mot planbestämmelserna i den mån det finns sådana som reglerar den aktuella åtgärden. Det saknar betydelse om åtgärden vidtas över eller under markytan. Åtgärden, tillbyggnaden, sker i detta fall i huvudsak på mark som inte får bebyggas enligt detaljplanen. Även om viss byggnation tidigare tillåtits och då bedömts som mindre avvikelse på samma del av den punktprickade marken gäller fortfarande planbestämmelsen att området inte får bebyggas. De skyddsintressen och syften som ligger bakom en viss planbestämmelse upphör inte som en följd av att en mindre avvikelse i ett enskilt fall medgivits. Tillbyggnaden innebär således att punktprickad mark bebyggs i strid med detaljplanen.

I och med att även byggnaden på vilken åtgärden ska utföras avviker från detaljplanen, vilket godtagits vid en tidigare bygglovsprövning, ska vid bestämmande av om den nu aktuella åtgärden utgör en mindre avvikelse en samlad bedömning göras av de avvikande åtgärder som söks och de som tidigare godtagits. Vid det tidigare beviljade bygglovet medgavs planavvikelse innebärande att omkring en fjärdedel av byggnaden är placerad på mark som inte får bebyggas. Den avvikelserna är så omfattande att en samlad bedömning medför att den nu sökta åtgärden inte kan anses utgöra en mindre avvikelse. Förutsättningar att bevilja bygglov enligt ansökan har alltså inte förelegat.

Med hänsyn till denna rättspraxis ska i målet utförda åtgärder i form av tillbyggnad genom förhöjt fasadliv och tillkommande lägenheter på den planstridigt uppförda komplementbyggnaden anses utgöra avvikelser från detaljplanen. Detsamma gäller den inte uppförda tillbyggnaden i form av länk mellan huvudbyggnad och komplementbyggnad, som medför att de båda byggnaderna och länken sammantaget ska betraktas som *en* huvudbyggnad placerad i strid med planen. Bygglövsbeslutet år 2009 avsåg uppförande av ett garage. De nu aktuella åtgärderna syftar till att åstadkomma ytterligare ett bostadshus som ska länkas samman med huvudbyggnaden. Vid en samlad bedömning av dessa planavvikande åtgärder och de som godtogs i 2009 års beslut kan de nu aktuella avvikelserna inte anses vara förenliga med planens syfte. Vidare kan avvikelserna inte betraktas som små eller åtgärderna anses vara av begränsad omfattning. Inte heller i övrigt finns det förutsättningar för att ge bygglov för åtgärderna. Med ändring av länsstyrelsens beslut ska därför nämndens beslut att inte ge bygglov för dessa fastställas.

När det gäller bygg- och marklov för uppförande av och åtgärder i anslutning till stödmur delar domstolen länsstyrelsens bedömning att det har saknats fog för att neka lov i efterhand. Även när det gäller marklov i övrigt samt bygglov för vissa yttre ändringar instämmer domstolen i länsstyrelsens bedömning att det funnits skäl att återförvisa ärendet till nämnden för fortsatt handläggning. Som angetts ovan har nämnden i överklagandet dessutom anfört att den inte har någon invändning mot länsstyrelsens beslut såvitt avser diverse fönster och garageport och att bygglov för dessa åtgärder kan beviljas utan att byggnaden överensstämmer med detaljplanen. I dessa delar ska således nämndens överklagande avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 23 mars 2016. Prövningstillstånd krävs.

Magnus Hjort

Kent Svensson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Kent Svensson.